

Prijsonthwikkeling elektronische publicaties

Koen Link

Wouter Zuiddam

projectnummer

2020308

3 juli 2020

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
2. Dataverzameling	5
2.1 Prijzen voor digitale kranten	5
2.2 Prijzen voor e-books	5
2.3 Wegingsaandeel digitale kranten en e-books	5
3. Berekeningsmethode	6
3.1 Dutot-index	6
3.2 Laspeyres-index	6
3.3 Normale en afgeleide prijsindex	6
4. Uitkomsten onderzoek	7
4.1 Prijsontwikkeling volgens normale reeks	7
4.2 Prijsontwikkeling volgens afgeleide reeks	7
5. Conclusie	8
6. Bijlage	9
6.1 Tabel met prijsindexcijfers over elektronische publicaties	9

1. Inleiding

Per 1 januari 2020 is de belasting toegevoegde waarde (btw) op elektronische publicaties verlaagd van 21 naar 9 procent. Het kabinet beoogt met de belastingverlaging een gelijk speelveld tussen elektronische en fysieke uitgaven van (studie-)boeken, kranten en tijdschriften en de digitale inhoud daarvan.

Het Ministerie van Financiën heeft het CBS gevraagd onderzoek te doen naar de prijsontwikkeling van elektronische publicaties. Het CBS heeft voor bepaalde productgroepen data in huis waaruit de prijsontwikkeling kan worden afgeleid. In dit onderzoek zijn digitale tijdschriften en digitale studieboeken buiten beschouwing gehouden. Het onderzoek heeft zich wel gericht op de prijsontwikkeling van digitale kranten en e-books.

In de oorspronkelijke opdracht van het Ministerie van Financiën aan het CBS was opgenomen dat er separate prijsindexcijfers opgeleverd zouden worden voor digitale kranten en e-books. In overleg tussen beide partijen is gaandeweg afgesproken dat het CBS één prijsindexreeks levert voor elektronische publicaties omdat vanwege geheimhoudingsredenen niet op een lager niveau gepubliceerd kan worden.

De uitkomsten van dit onderzoek staan in dit rapport. In hoofdstuk 2 staat de wijze van dataverzameling. De berekeningswijze wordt toegelicht in hoofdstuk 3. In hoofdstuk 4 worden de resultaten vermeld met daarna een conclusie over de prijsontwikkeling van elektronische publicaties.

2. Dataverzameling

Voor het bepalen van de prijsontwikkeling van elektronische publicaties is data nodig van digitale kranten en e-books. Aan de ene kant is er data nodig van prijzen en aan de andere kant van wegingsaandelen. De wijze waarop de data verzameld is, wordt in dit hoofdstuk beschreven.

2.1 Prijzen voor digitale kranten

Om een prijsindex van digitale kranten te berekenen is data nodig over de prijzen van de abonnementen. Deze data was niet op het CBS aanwezig en is verzameld door maandelijks websites van aanbieders te bezoeken. Hiervoor is specifiek gekeken naar de prijzen van weekabonnementen en jaarabonnementen zoals vermeldt op de website. Daarnaast is ook gekeken naar de inhoud van het abonnement en of daar in de tijd veranderingen zijn geweest.

2.2 Prijzen voor e-books

Data van e-books zijn verkregen uit een databron die op het CBS aanwezig is voor gebruik in de consumentenprijsindex. Dit betreft transactiedata waarin verkochte aantallen en omzetten van producten, waaronder e-books, zijn vermeld. Met behulp van deze data is het mogelijk om per e-book een gemiddelde prijs te berekenen van de werkelijk verkochte boeken.

2.3 Wegingsaandeel digitale kranten en e-books

De onderlinge wegingsaandelen van digitale kranten en e-books zijn bepaald met gegevens uit de nationale rekeningen. In de nationale rekeningen wordt gewerkt met goederengroepen waarvoor de waarde in het economische proces wordt vastgesteld. De uitkomsten voor goederengroepen worden niet door het CBS gepubliceerd maar zijn wel toegankelijk voor onderzoek binnen het CBS. De waarden uit de classificatie van goederengroepen vormen ook de basis van het weegschema voor de consumentenprijsindex.

Zowel digitale kranten als e-books zijn een goederengroep binnen het stelsel van nationale rekeningen en dit kon dienen als bron voor de bestedingsaandelen (hoeveel geven consumenten eraan uit). Het meest recente jaar waarvoor de consumptie van digitale kranten en e-books kon worden vastgesteld is 2018. Dit jaar is dan ook gebruikt voor het bepalen van de weging tussen digitale kranten en e-books.

3. Berekeningsmethode

Voor het berekenen van de afzonderlijke prijsindexen voor digitale kranten en e-books wordt een Dutot-index gebruikt. Om de twee resulterende prijsindexen samen te voegen, is een Laspeyres-index gebruikt. Daarnaast is een tweede prijsindex berekend, de zogenaamde afgeleide prijsindex. De methoden worden hieronder besproken.

3.1 Dutot-index

Een Dutot-prijsindex is een prijsindex gedefinieerd als de verhouding tussen het rekenkundig gemiddelde van de prijzen in de huidige periode en het rekenkundig gemiddelde van de prijzen in de referentieperiode. De Dutot-index wordt meestal gebruikt voor homogene items waarbij het grootste gewicht impliciet wordt toegekend aan het duurste product. Deze formule wordt ook veel gebruikt in de consumentenprijsindex voor het berekenen van prijsindexen op het laagste niveau.

Bij deze methode wordt in iedere maand gekeken naar exact dezelfde producten zodat de prijzen van maand op maand goed vergeleken kunnen worden.

3.2 Laspeyres-index

De Laspeyres-prijsindex is een prijsindex die wordt gebruikt om de verandering in de prijzen van een pakket met goederen en diensten (producten) te meten ten opzichte van een referentieperiode. De producten worden gewogen met de bestedingsaandelen. Met deze wegingen worden de losse prijsindexen van digitale kranten en e-books samengevoegd tot een prijsindex voor elektronische publicaties.

3.3 Normale en afgeleide prijsindex

Om het verschil van de prijsindex door de belastingverlaging in kaart te brengen is ervoor gekozen om zowel een normale prijsindex als een afgeleide prijsindex te berekenen.

De afgeleide prijsindex is gelijk aan de gewone prijsindex, exclusief het effect van veranderingen in de tarieven van productgebonden belastingen (bijvoorbeeld btw en accijns op alcohol en tabak) en subsidies. De afgeleide index toont de prijsontwikkeling als de belastingtarieven sinds de referentieperiode niet meer veranderd zouden zijn.

4. Uitkomsten onderzoek

In dit hoofdstuk worden de uitkomsten van het onderzoek besproken. Eerst zal de prijsindex voor de normale reeks van elektronische publicaties besproken worden en daarna de bijbehorende afgeleide reeks.

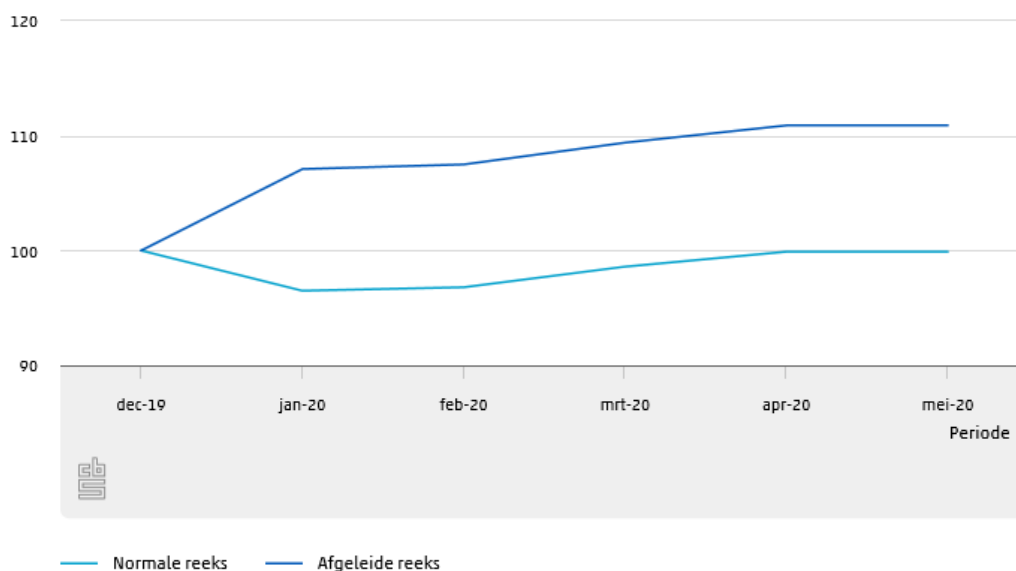
4.1 Prijsontwikkeling volgens normale reeks

De prijzen van elektronische publicaties zijn in januari 2020 met 3,5 procent gedaald ten opzichte van december 2019. In de periode daarna tot en met mei 2020 zijn de prijzen weer gestegen. In mei 2020 lagen de prijzen 0,1 procent lager dan in december 2019.

Grafiek 1: Prijsindexcijfers elektronische publicaties, normale reeks en afgeleide reeks

Prijsontwikkeling elektronische publicaties

Prijsindex december 2019 = 100

4.2 Prijsontwikkeling volgens afgeleide reeks

Als in januari 2020 de belastingtarieven van december 2019 zouden gelden, zouden de prijzen van elektronische publicaties in januari 2020 gestegen zijn met 7,1 procent ten opzichte van december 2019. In mei 2020 zou de prijsstijging verder zijn opgelopen naar 10,9 procent. Hierbij moet opgemerkt worden dat niet bekend is of andere prijswijzigingen doorberekend zouden worden als de belasting niet gewijzigd zou zijn.

5. Conclusie

De verlaging van de btw van 21 naar 9 procent zou, bij gelijkblijvende omstandigheden in de markt, leiden tot een prijsdaling van ongeveer 10 procent. De prijsdaling in januari 2020 ten opzichte van december 2019 betrof in januari 3,5 procent. Als de indexreeks gecorrigeerd wordt voor de belastingwijziging, dan zijn de prijzen in januari 2020 met 7,1 procent gestegen.

In de periode na januari 2020 zijn de prijzen opgelopen. In april en mei 2020 bereikte de prijsindex nagenoeg hetzelfde niveau als in december 2019.

6. Bijlage

6.1 Tabel met prijsindexcijfers over elektronische publicaties

Onderstaande tabel bevat maandelijkse prijsindexcijfers op basis van december 2019 = 100. De tabel bevat zowel de normale prijsindexcijfers als de afgeleide prijsindexcijfers. De periode waarover de prijsindexcijfers zijn berekend is december 2019 tot en met mei 2020.

Tabel 1. Prijsindexcijfers elektronische publicaties

	Normale reeks	Afgeleide reeks
december-19	100,0	100,0
januari-20	96,5	107,1
februari-20	96,8	107,5
maart-20	98,6	109,4
april-20	99,9	110,9
mei-20	99,9	110,9